

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. Vtrum per baptismum conferantur homini gratiæ, & virtutes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](#)

AD SECUNDUM dicendum, quod aqua non solū abluit, sed etiam refrigerat. & ita suo refrigerio significat subtractionem reatus poenæ, sicut sua ablutione significat emundatione a culpa.

AD TERTIVM dicendum, quod in penitentia, quæ iudicio humano inferuntur, non solum attenditur qua poena sit homo dignus quo ad Deum, sed etiam in quo sit obligatus quo ad homines, qui læsi & scandalizati sunt per peccatum alicuius. & ideo licet homicida per baptismum liberetur a reatu poenæ quo ad Deum, remanet tamen obligatus adhuc quo ad homines, quos iussum est edificari de poena sicut sunt scandalizati de culpa: pie tamen talibus principes posset penitentiam indulgere.

ARTICVLVS III.

vnum per baptismum debeat auferri penalitates presentis uite.

A D TERTIVM sic proceditur. Videlut, q̄ per baptismum debeant auferri penalitates presentis uite. Vt enim Apostolus dicit Rom. 5. Donum Christi potentius est, quam peccatum Ad: sed per peccatum Ad: (ut ibidē Apostolus dicit) mors in hunc mundum intravit, & per consequens omnes & in aliis penalitates presentis uite. ergo multo magis perdonum Christi, quod in baptismo percipitur, homo a penalitatibus presentis uite debet liberari.

¶ Prat. Baptismus auferit, & culpam originalem & actualē, sicut supra dictum est: * sic autem auferat actualē culpam, q̄ liberat ab omni reatu pena consequente actualē culpam. ergo etiam liberat a penalitatibus presentis uite, quæ sunt pena originalis peccati.

¶ Prat. Remota causa, remouetur effectus: sed causa harum penalitatum est peccatum originale, quod tollitur per baptismum. ergo non debent huiusmodi penalitates remanere.

SED CONTRA est, q̄ super illud Rom. 6. Destruatur corpus peccati, dicit gl. * Per baptismum id agitur, ut uestis homo crucigatur, & corpus peccati destruitur, non ita ut in ipso viuente carnis concupiscentia relisperit & innata, repente absimilatur, & non sit: sed ne oblitus mortuo, quæ inerat nato. ergo paratione, nec alia penalitates per baptismum tolluntur.

RESPON. Dicendum, q̄ baptismus habet uirtutem auferendi penalitates presentis uite, non tamen eas auferit in presenti uite: sed eius uirtute auferentur a iustis in resurrectione, quando mortale hoc inducit immortalitatem, ut dicitur prima Cor. 15. Et hoc rationabiliter, primo quidem: quia per baptismum homo incorporatur Christo, & efficiuntur membrum eius, ut supra dictum est: * & ideo conueniens est, ut id agatur in membro incorporato, quod est actum in capite. Christus autem a principio sue conceptionis sui plenus gratia & ueritate: habuit tamen corpus possibile, quod post passionem & mortem cit ad uitam gloriosam resuscitatum, unde & Christianus in baptismo gratiam consequitur, quantum ad animam: habet tamen corpus possibile, in quo pro Christo posuit pati, sed tamē relinquitur ad impassibilem uitam, vnde Apostolus dicit Rom. 8. Qui suscitauit Iesum Christum mortuis, uiuiscabit & mortalia corpora uestra propter inhabitantem spiritum eius in uobis. & infra eodem, heredes quidem Dei, coheredes autem Christi: si tamen compatimur, ut & simili-

A glorificemur. Secundo hoc est conueniens, propter spirituale exercitium, ut videlicet contra concupiscentiam, & alias passibilites pugnans homo, victoria coronam acciperet, unde super illud Roma. 6. Ut destruatur corpus peccati, dicit gloss. * Si post baptismum uixerit homo in carne, habet concupiscentiam cum qua pugnat, eamque adiuuante Deo superet: in cuius figurā dicitur Iudic. 3. Haec sunt gentes, quas dominus dereliquit, ut erudit in eis Israelem, & postea disserent filii eorum certare cum hostibus, & habere consuetudinem praeliandi. Tertio hoc fuit conueniens, ne homines ad baptismum accederent propter impassibilitatem praesentis uite, & non propter gloriam uita eterna, unde & Apostolus dicit primae Cor. 15. Si in hac uitantum sperantes sumus in Christo, miserabiliores sumus omnibus hominibus.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̄ (sicut gloss. dicit Rom. 6. super illud) Ut ultra non seruiamus peccato, sicut aliquis capiens hostem atrocissimum, non statim interficit eum, sed patitur eum cum dede core & dolore aliquantulum uiuere, ita & Christus penitentem prius alligavit, in futuro autem perimet.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ sicut ibidem dicit gloss. * duplex est pena peccati, gehennalis & temporalis. Gehennalem prorsus deleuit Christus, ut eam non sentiant baptizati & uere penitentes: temporealem uero nondum penitus tulit: manet enim fames, sitis & mors, & huiusmodi: sed regnum & dominium cius deiecit, ut scilicet hoc homo non tineat, & tandem in nouissimo candem penitus exterminabit.

AD TERTIVM dicendum, q̄ (sicut in secunda parte dictum est) peccatum originale hoc modo procesit, q̄ primo persona infecit naturam, postmodum uero natura infecit personam: Christus uero conuerso ordine prius reparat id, quod personæ est, & postmodum simul in omnibus reparabit id, quod naturæ est: & ideo culpam originalis peccati, & etiam penitentiam carentiæ visionis diuinæ, quæ respiciunt personam, statim per baptismum tollit ab homine: sed penalitates presentis uite (sicut mors, fames, sitis, & alia huiusmodi) respiciunt naturam, ex cuius principijs causantur, prout est destituta originali iustitia: & ideo isti defectus non tollentur, nisi in ultima reparatione naturæ, per resurrectiōnem gloriosem.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum per baptismum conferantur homini gratia & uirtutes.

AD QUARTVM sic proceditur. Vr, q̄ per baptismum non conferantur homini gratia & uirtutes: quia sicut supra dictum est, * facia nouæ legis efficiunt quod figurant: sed per ablutionem baptismi significatur emundatio animæ a culpa, non autem informatio animæ per gratiam & uirtutes. Videlur igitur, quod per baptismum non conferantur homini gratia & uirtutes.

¶ 2 Prat. Illud, quod iam aliquis adeptus est, non indiget iterum uesticere: sed aliqui accedunt ad baptismum, iam habentes gratiam & uirtutes: sicut Act. 10. legitur, vir quidam erat in Cesarea, nomine Cornelius, Centurio cohortis, quæ dicitur italica, religiosus & timens Deum: qui tamen postea a Petro baptizatus est, non ergo per baptismum conferuntur gratia & uirtutes.

¶ 3 Prat.

Eft Aug. lib.
1. de baptif.
paruu. c. 39.
circa princ.
to. 7.

gl. ord. super
illud ad R. o.
s. h. no[n] toller
simil crucifi

Infra q. 71. ar
11. 3. cor. Et 4

d. 3. ar. 1. q. 3.

c & q. 3. ar. 1

q. 2. ad 2. &

d. 4. q. 2. ar. 2.

q. 2. & d. 9. ar.

t. 1. q. 2. cor.

Et d. 18. q. 1.

ar. 3. q. 1. cor.

q. 6. 6. ar. 2. &

6. 3. ar. 3. & q.

præc. ar. 2. 12.

4. loup. 1. 1.

QVAEST. LXIX

ARTIC. V. ET VI.

P 3 Præt. Virtus est habitus, ad cuius rationē per-
tinet, q̄ sit qualitas difficile mobilis, per quam ali-
quis faciliter & delectabiliter operetur: sed post ba-
ptismum remanet in hominibus pronitas ad ma-
lum, per quod tollitur uirtus, & consequitur diffi-
culturam quis ad bonum, quod est actus uirtutis.
ergo per baptismum non consequitur homo gra-
tiam & uirtutes.

SED CONTRA est, quod ad Titum 3. dicit Apo-
stolus, saluos nos fecit per lauacrum regeneratio-
nis, (id est per baptismum) & renouationis Spiriti
uulnus, quem effudit in nos abunde, id est, ad re-
missionem peccatorum, & copiam uirtutum, ut
gloss. *ibi exponit, sic ergo in baptismo datur gra-
tia Spiritus uulnus, & copia uirtutum.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut Augustinus di-
cit in lib. de Baptismo parvulorum) ad hoc baptis-
mus ualeat, ut baptizati Christo incorporentur, ut
membra eius. A capite autem Christo, in omnia
membra eius, gratia & uirtutis plenitudo deriu-
tur, secundum illud Ioan. 1. De plenitudine eius
nos omnes accepimus. vnde manifestum est, quod
per baptismum aliquis consequitur gratiam &
uirtutes.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ sicut aqua ba-
ptismi per suam ablutionem significat emundatio-
nem culpæ, & per suum refrigerium significat libe-
rationem a poena, ita per naturalem claritatem si-
gnificat splendorem gratiae & uirtutum.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ sicut dictum est,
q̄ remissionem peccatorum aliquis consequitur
ante baptismum, secundum q̄ habet baptismum
in uoto uel explicite vel implicite: & tamen cum
realiter suscipit baptismum, fit plenior remissio
quantum ad liberationem a tota poena, ita etiam
ante baptismum Cornelius, & alij similes confe-
quentur gratiam, & uirtutes, per fidem Christi &
desiderium baptisni implicite uel explicite, post-
modum tamen in baptismo maiorem copiam gra-
tiae & uirtutum consequuntur: unde super illud
Psal. 22. Super aquam refectionis educavit me, di-
cit glo. * Per argumentum uirtutis & bona opera-
tionis educavit in baptismo.

AD TERTIUM dicendum, q̄ difficultas ab bonū,
& pronitas ad malum, inueniuntur in baptizatis,
non propter defectum habitus uirtutum: sed pro-
pter concupiscentiam, qua non tollitur in baptis-
mo: sicut tamen per baptismum diminuitur con-
cupiscentia, ut non dominetur, ita etiam diminui-
tur utrumque dictorum, * nō homo ab his supe-
retur.

In ista folio. ARTICVLVS V.

Verum conuenienter attribuantur baptismo qui-
dam actus uirtutum.

AD QVINTVM sic proceditur. Vr, q̄ inconvenie-
ter attribuantur baptismo pro effectibus quida
actus uirtutum, scilicet incorporatio ad Christum,
illuminatione, & secundatio. non enim baptismus
datur adultro, nisi fideli, secundum illud Mat. vlt.
Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: sed
per fidem aliquis incorporatur Christo secundum
illud Ephesio. 3. Habitare Christum per fidem in
cordibus uestris, ergo nullus baptizatur, nisi iam
Christo incorporatus, non ergo est effectus baptis-
mi incorporari Christo.

T 2 Præt. Illuminatione sit per doctrinam, secundum
illud Ephesio. 3. Mihi omnium sanctorum minimo

F data est gratia hæc, illuminare omnes, &c. sed do-
ctrina precedit baptismum in catechismo, non er-
go est effectus baptismi.

P 3 Præt. Fœcunditas pertinet ad generationem
actuum: sed per baptismum aliquis regeneratur
spiritualiter: ergo fœcunditas non est effectus ba-
ptismi.

SED CONTRA est q̄ Aug. † dicit in lib. de Baptis-
mo parvulorum, q̄ ad hoc ualeat baptismus, ut ba-
ptizati Christo incorporentur. Dion. * etiam 2. c
eccl. hierarch. illuminationem attribuit baptismum,
& super illud Psalm. 22. super aquam refectionis,
dicit glo. q̄ anima peccatorum aridate sterilis, fo-
cundatur per baptismum.

RESPON. Dicendum, q̄ per baptismum aliquis
regeneratur in spirituali uitam, qua est propria
fidelii Christi, sicut Apostolus dicit Gal. 2. Quod
autem nunc uiuo in carne, in fide uiuo filii Dei. vi-
ta autem nō est, nisi membrorum capiti vnitiori,
a quo sensus & motus suscipiunt: & ideo ne-
cessit, q̄ per baptismum aliquis incorporetur Chri-
sto, quali membrum ipsius. sicut autem a capite
naturali deriuatur ad membra sensus & motus, ita
a capite spirituali, quod est Christus, deriuatur ad
membra eius, sensus spiritualis, qui consistit in co-
gnitione ueritatis, & motus spiritualis, qui est per
gratia instinctum. vnde Ioan. 1. dicitur, uidimus
eum plenum gratiae & ueritatis, & de plenitudine
eius nos omnes accepimus. & ideo consequens
est, quod baptizati illuminentur a Christo circa co-
gnitionem ueritatis, & secundentur ab eo secundi-
tate bonorum operum per gratia infusionem.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ adulti prius cre-
dentes in Christum, sunt ei incorporati mentaliter:
sed postmodum cum baptizantur, incorporan-
tur ei quodammodo corporaliter, scilicet per uisi-
bile sacramentum, sine cuius propopito nō menta-
liter incorporari potuerint.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ docto illuminat exte-
rius per ministerium, catechizando: sed Deus illumi-
nat interius baptizatos, præparans cordaeorum
ad recipiendam doctrinam ueritatis, secundum illud
Ioan. 6. Et scriptum in prophetis, erunt omnes
docibilis Dei.

AD TERTIUM dicendum, q̄ effectus baptisni ponit
secunditas, qua aliquis producit bona opera: nō
autem secunditas, qua aliquis generat alios in Chri-
sto, sicut Apostolus dicit 1.ad Cor. 4. In Christo le-
si per euangelium ego uos genui.

ARTICVLVS VI.

Verum pueri in baptismo consequantur gratiam
& uirtutes.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, q̄ pueri
in baptismo non consequantur gratiam & vir-
tutes. Gratia enim & uirtutes non habentur
sine fide & charitate: sed fides, ut Ang. * dicit, con-
sistit in creditum uoluntate, similiter etiam chari-
tas consistit in diligentium uoluntate: cuius nūm
pueri non habent, & sic non habent fidem, & chari-
tatatem, ergo pueri in baptismo non recipiunt gra-
tiam & uirtutes.

P 2 Præt. super illud Ioan. 14. Maiora horum faciet,
dicit Aug. † q̄ ex impio iustus fiat, in illo, sed non
sine illo Christus operatur: sed puer cu nō habeat
uolum liberu arbitrii, nō cooperatur Christo ad suam
iustificationem: immo quādoq; pro posse renititur.

et go